

ПОРТРЕТНИЙ НАРИС ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ НА ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ СУСПІЛЬНОМУ МОВНИКУ «СУСПІЛЬНЕ. ТЕРНОПІЛЬ»

Наталія Бончук,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 061 Журналістика,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник –

кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри журналістики
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Наталія Біла

Портретні нариси про військовослужбовців відіграють важливу роль у культурному, соціальному та історичному контекстах. Під час повномасштабного вторгнення Росії, медіа, окрім інформування, повинні також приділяти належну увагу висвітленню історій про самих військових та їх сімей. Нариси про військовослужбовців допомагають громадянам та суспільству краще розуміти реальність військового життя, відданість та жертвність учасників війни. У сюжетах, які створює телерадіокомпанія «Суспільне Тернопіль», основними аспектами є ідея показати в першу чергу людину, героя цього сюжету, розказати чому він обрав цей шлях.

Портретні нариси стають способом збереження пам'яті про військовослужбовців, які загинули під час війни. Вони допомагають родинам та суспільству вшановувати їх жертвність на довгі роки. Прикладом такого нарису є історія боротьби командира «Сталевої Сотні» 67-ої ОМБр ДУК Сергія Коновала [4]. Кореспонденти «Суспільного» збрали про героя усю актуальну інформацію, оскільки герой був досить впізнаваний у Тернополі та був активним громадським діячем. Окрім зйомки та продумування самого сюжету, варто зауважити, що розповіді героя добре ілюструвати власними фотографіями чи відео військовослужбовця. Вони розбавлятимуть сюжет, а його наповнення буде цікавішим.

Проаналізувавши три нариси на «Суспільне Тернопіль», а саме: «Історія загиблого бійця Романа Кулика» [1], «Залишив па-сіку і пішов на війну: історія загиблого захисника Андрія Павлюка» [2], «Готується до протезування: історія військовослужбовця Антона Маркова» [3], варто зауважити, що кожен сюжет не виглядає шаблонним, він є продуманим та цікавим. Звичайно, час від часу ідеї перегукуються, але історії людей різні. Варто також виділити «лайфи» – це такі короткі від 10 до 20 секунд відео, які повністю відтворюють атмосферу навколо.

Що визначає ці сюжети як портретні нариси? У кожному поданому нарисі розповідається історія героя. Якщо опиратись на приклад посмертного нарису про Сергія Коновала, то у матеріалі показали хронологію часу героя, від початку і до останніх його днів. Взяті його вислови, фото, відео, акцент зроблений саме на герої, де другорядних персонажів не залучено. Сергій Коновал пішов на війну в 2014 році, будучи студентом. За 10 років пройшов шлях від парамедика до командира стрілецької роти 67-ої окремої механізованої бригади. Під час АТО брав участь у бою в Пісках, поблизу Донецького аеропорту, а коли почалася повномасштабна війна – звільняв від окупантів Київ, Харків і тримав оборону на Донеччині. Загинув Сергій Коновал 6 квітня поблизу міста Часів Яр Бахмутського району Донецької області.

Портретний нарис – один із найпопулярніших жанрів сучасної журналістики. Він має особливу привабливість для читачів, оскільки увагу автора зосереджено на особистості окремої людини, часто значної постаті певного часу чи ситуації, широко відомої широкому загалу. Зі зростанням популярності та багатогранності жанру в журналістських колах дедалі активізуються дискусії щодо можливості виділення портрета з групи нарису у самостійний жанр. Ця пропозиція впливає з унікальних атрибутів і особливостей, які портретний нарис розвинув з часом, що відрізняє його від інших форм цього жанру. І справді, портретний нарис передбачає специфічний підхід до публіцистики, де в центрі уваги оповіді – не подія чи явище, а окрема особа [6].

У збірнику тез міжнародної наукової інтернет-конференції «Регіональна журналістика: реалії, виклики, перспективи» в пуб-

лікації «Портретний нарис у системі жанрів журналістики» виділено жанрові особливості портретного нарису:

1. Документалістична основа, яка дає можливість об'єктивно й з історичною точністю передати життєдіяльність героя портретного нарису. Тут ідеться про те, що всі події і факти є не вигаданими, а цілком реальними, достовірними.

2. Емоційність викладу, що інспірує емотивний відгук у реципієнта. Тому біографістика постає не як суха констатація й перерахування життєвих фактів, а цікава, психоемоційна розповідь про драматичні (часом і трагічні) віхи життя героя. Зрозуміло, що пріоритетну роль при цьому відведено журналісту/ ведучому, який «примушує» героя ділитися своїми почуттями й переживаннями.

3. Композиція вибудована у формі хронологічного викладу подій, в центрі яких перебуває герой портретного нарису. При чому репрезентація подієвого сценарію відбувається з максимальною відстороненістю журналіста, який у нього не втручається і перебуває в модальній неприсутності.

4. Наявність яскравих та влучних деталей, що допомагають портретувати головного героя. Саме деталі дають можливість передати громадянську позицію, морально-етичні імперативи та психоемоційний стан героя.

5. Сюжетність є визначальною рисою портретного нарису, адже усі події й обставини складають одну цікаву драматичну лінію життя героя. Чим яскравішим буде сюжет і мовностилістичні засоби його передачі, тим цікавішим для реципієнта постане образ головного героя портретного нарису.

Таким чином, портретний нарис як специфічний жанр журналістики виконував і продовжує виконувати функцію презентації широкому загалу яскравої непересічної особистості, життя якої є або флагманом для наслідування, або стає ціннісним мірилом добра, краси й гуманізму в сучасному світі змінних етичних категорій [5]. Сюжети телеканалів «Суспільне Тернопіль» про військовослужбовців практично ілюструють особливості портретного нарису та акцентують увагу громадськості на жертвності наших хлопців та дівчат.

Список використаних джерел

1. Бончук Н. Історія загиблого бійця Романа Кулика. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=xF3nR6yd-ew>
2. Панченко Т. Залишив пасіку і пішов на війну: історія загиблого захисника Андрія Павлюка. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=xne6P2XAEuk>
3. Бончук Н. Готується до протезування: історія військовослужбовця Антона Маркова. URL: https://www.youtube.com/watch?v=A-8rUv6_jqM&t=69s
4. Савицька Б. Історія боротьби командира «Сталевої Сотні» 67-ої ОМБр ДУК Сергія Коновала. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QWO6F7ALs2E>
5. Супрун В., Супрун Л. Портретний нарис у системі жанрів журналістики. *Збірник тез доповідей Міжнародної наукової інтернет-конференції «Регіональна журналістика: реалії, виклики, перспективи»*. м. Тернопіль, 15 квітня 2021 року. С.96 –98.
6. Хухрій А. Портретний нарис на сторінках тижневика «Країна». *Журналістика: теорія, історія, практика : студентський науковий збірник*. № 2 /за заг. ред. Н. Ф. Баландіної. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2012. 214 с.